

- 110 queritur, de for. comp. & Novarius in praxi, set. 2. quæst. 43.
- 111 Limita octavo, ut miserabilis non gaudet privilegio electionis fori in causis feudalibus. Hanc limitationem expressè docuit Baldus paulo ante relatus, exemplum adducens de causa feudalì, Andri de Isernia in d. constit. *statutus*, prope medium, vers. item quid si pupilli, Affl. ibi n. 33. Follerius n. 113. Tapia n. 17. idem Affl. d. decif. 257. num. 2. & 3. & ad eam Ursillus num. 4. Trenacrinquius lib. 2. variarum, tit. de citationibus, resolut. 2. num. 21. Jo. Ant. de Nigris in d. cap. quod decretatum, num. 10. Menochius d. casu. 66. num. 41. Borellus de regis cathol. prestant. cap. 62. num. 58. Hec limitatio procedit ex eodem fundamento, quo precedens: nam de causa feudalì non cognoscunt Judices ordinarii, neque in ea sunt legiti, & competentes: imo de jure feudorum de controversia feudi cognoscunt patres Curiae, ut in cap. 1. de controversia feudi, apud pares terminanda, & in capit. 1. an apud Judicem, vel Curiam Domini, queſtio feudi debeat terminari, & multos de hac re tractantes refert Scaccia de appellacionibus, q. 8. num. 12. vers. ceterum, & cum istis feudorum consuetudinibus convenit de jure Neapolitano antiquiori, consti. ut universis, de servando indemnitatē Comitibus, l. 1. rub. 45. ubi vide Iserniam, & Affl. num. 1. 2. 5. & 8. & per tot. & cap. Rega, item statutum, quod si Comites, 113. & ibi Schaffianus de Neapolis, & Joapn. Ant. de Nigris. Hodie vero in hoc Regno Neapolitano sine difficultate recepta est hac limitatio; ejus enim jure ad ordinarios inferiores non pertinet cognitione causarum feudalium, sed dumtaxat ad Magnam Curiam Vicariæ, ut discernitur in d. constit. statutum, & in constit. justitiarii roman. de offic. iuris iuratus, & iure noviori ad Sacrum Consilium, iuxta pragmat. 3. de offic. Sac. Reg. Consil. & ad Regiam Cameram Summaria in quibusdam casibus, ut in pragmat. 62. cap. 10. & 11. de offic. Procurat. Cesari. notavit Follerius in d. constit. statutum, num. 6. Borellus de regis cathol. prestant. d. cap. 62. numer. 20. & seqq. collega noster Scipio Rovitus in d. pragmat. 3. ex numer. 1. & in d. pragmat. 62. num. 4. Galluppus in praxi Sac. Reg. Consil. par. 2. cap. 6. numer. 73; quoniam vero incidimus in d. cap. Regni, item statutum, quod si Comites, 113. quo statuebatur, ut de causis Baronum solum cognoscerent compares; non est obliuiscendum, quod notavit Jo. Francisc. de Ponte de poreſtar. Proter. tit. 7. §. 7. ex num. 4. nempe antiquas Regni constitutiones in defunctuūm abisse, & iam iure, & consuetudinibus novis in Magn. Cur. & Sac. Consil. cognosci de omnibus causis omnium Baronum, & Curialium, & D. Reg. Tapia *Senatus supremi*, decif. 24. num. 8. notat judicium parum recessisse ab aula. Illud verissimum est, quod si in aliquo Regno observaretur, ut de causis feudalibus cognoscerent indistincte Judices ordinarii, in eo non procederer hac limitatio, ut miserabiles in causa feudi non gaudent privilegio electionis fori; ut animadvertit Menoch. d. casu. 66. num. 41.
- 114 Limita nono, & ultimo predictam septimam conclusionem, ut miserabiles non gaudent privilegio electionis fori, in causis, ubi agitur de reddendis rationibus. Hec limitatio colligit ex duabus precedentibus, quia rationes ibi sunt readenda, ubi administratio gesta est, l. 1. & 2. ubi de ratio in agi opere, ubi Barrol. Alberic. Bald. Angel. Salicet. Fulgos. Paul. notant, & communiter Doctores in l. bares absens, 19. si quis tutelam, ff. de jud. imo & eo remittendum esse, qui rationem redditurus est, sive publicam, sive privatam adversus ordinarias juris regulas diximus supra, quaest. 4. num. 168. cum sequentib. Hanc limitationem tradit Escobar de ratio in agi, cap. 7. ex num. 56, qui tamē eam sublimat, & ea adhibito temperamento poterit in praxi servari; sequitur Gratian. dec. 180. in additione, num. 6. Paschalis de viribus patr. potest. par. 2. cap. 2. num. 109. Novarius in praxi, set. 2. q. 17. Haec enim de foro miserabilium.
- SUMMA SECTIONIS OCTAVE.
- 115 Neapolitani gaudent foro privilegiato, ut convenienter, & convenienter, & civiliter, & criminally apud tribunalia Neapolitana, quod vulgo dicuntur, trahunt, & non trahuntur, & non translocantur.
- 116 Civilitas Neapolitana quomodo acquiratur.
- 117 Eodem privilegio gaudent institutores, & negotiorum gestores Neapolitanorum, cum agitur de negotiis pro eis gestis.

691 Item

- 691 Item Curia Sicla.
- 692 Item tribunal Baligae.
- 693 Item forus Doctorum Neapolitanorum.
- 694 Item Consilium nationis Raguseorum.
- 695 Item Curia Merericum.
- 696 Tandem forus Baronum.
- 697 Baronii eo, quod Baronii sunt, non sunt censendi Cives Neapolitani.

SECTIO OCTAVA.

De foro Neapolitanorum.

In gratiam hujus nobilissime, & celeberrima Civitatis Neapolitanæ, & eius civium, in qua, & apud quos nunc habitamus, decrevimus adjungere aliqua de foro privilegiato Neapolitanorum, quoniam & specter directo ad tractationem, quam prosequimur, & videri possumus non referre quam possumus gratiam benevolentia eorum, qui nos in suam communem gratiam huc adventantes admirerunt, si eorum privilegia cum feso calamo offerunt celebranda, & per exteris nationes divulganda, quod nisi cōvenientibus oculis fieri non posset, prætermitteremus.

652 Octava conclusio. Cives Neapolitani gaudent foro privilegiato, ut tam in civilibus, quam in criminalibus actores, sive rei convenire possint, & convenienti debant apud Judices Neapolitanos; & in foro Neapolitano, videlicet, aut in Magna Curia Vicaria, aut in Sacro Regio consilio, quod vulgo dicitur, trahunt, & non trahuntur, id est reos trahunt ad suum forum, & rei non trahuntur ad extraneum, etiam ex delegatione regia, ad eum modum, quo solent illi, quibus conceduntur Judices conservatores. Sic statutur in ritu 301. & in capitulis gratiarum concessarum universitatibus Civitatis Neapolitanæ per Regem Ferdinandum primum, anno 1459. in libro privilegiorum, fol. 10. & in capitulis ejusdem Regis anni 1462. in cap. ultimo ejusdem libri, fol. 13. & in privilegio ejusdem anno 1466. ejusdem libri, fol. 14. & in capitulis gratiarum concessarum universitatibus Civitatis Neapolitanæ ab eodem Regno anno 1476. capitulo, 1. ejusdem libri, fol. 16. & in capitulis Regis catholici expeditis Segovia anno 1505. cap. 53. ejusdem libri, fol. 45. quem ritum, & privilegia sepiissime in Sac. Consilio vidimus observari. Notar Caravita in predicto ritu 301. num. 5. Grammaticus decif. 87. in principio, Capycius decif. 59. numer. 1. Francis decif. 382. num. 3. & decif. 415. & ad eas addentes, Ursillus ad Affl. decif. 41. num. 9. & decif. 133. num. 8. Jo. Anton. de Nigris in cap. Regn. pridem, 4. num. 19. Anna singular. 401. Tapia lib. 3. juris Neapolit. rubr. 6. in pragm. 1. ubi de delicto quis debeat conveniri, collega noster Scipio Rovitus in pragmat. 5. num. 3. cod. 17. Capiblanicus in pragmat. 8. par. 1. num. 343. & par. 2. num. 132. de Baronibus, Muscatellus in praxi, lib. 1. p. 2. gloss. competentes, num. 74. & 76. Marcellus Cala de mod. articul. 1. gl. 1. num. 93. Riccius collect. 38. & 424. Tartaglia in praxi Magn. Cur. Vicar. causarum civilium, cap. 2. num. 23. Galluppus in praxi, par. 2. cap. 6. ex num. 61. Novarius in d. praxi, set. 2. quæst. 38. ex num. 1. & ad pragmat. Regn. Neapol. collect. 223. num. 31. & collect. 225. ex num. 6.

653 Quibus vero modis civilitas Neapolitana acquiratur ad effectum gaudent hoc, & ceteris privilegiis concessis civibus Neapolitanis, quæ multa sunt, nihil novi hic occurrit addendum ad ea, quæ diximus de acquirenda civilitate in genere supra, qu. 2. ex n. 76. ex quibus constat civilitate acquiri per nativitatem in loco paterni domicili, per incolatum, seu domicilium, per concessionem, aut privilegium; præter quām quod in pragm. 1. de immunitatib. Neap. statutur, ut exteri, qui Neapolit. venerint ad contrahendum domicilium, si uxorem duxerint Neapolitanam, & in ea civitate domum emerint, aut rediscaverint, reputantur, & trahentur, ut cives originarii, & gaudent omnibus immunitatibus civium originiorum. Ceterum de acquisitione Neapolitanæ civilitatis, & ad eam requisiti agunt collega noster Scipio Rovitus in d. pragm. 1. & Novarius in praxi, set. 2. quæst. 39. fatis se conformantes ad ea, quæ nos predicto loco ante ipsos visos tradideramus.

654 Amplia primo predictam octavam conclusionem, ut eodem privilegio gaudent institutores, & negotiorum gestores Neapolitanorum cum convenient, vel convenientur ex negotiis gestis pro Neapolitanis. Ita sentiant Anna singul. 401. & Capiblanicus in pragm. 8. par. 2. num.

Carleval. de Judiciis, Tom. I.

reddi-

H 4

Amplia secundo, ut eodem privilegio gaudente habitan tes Neapolit., etiam si non sint cives Neapolitani. Quod aperte probatur ex verbis ritus 301. ubi notat Caravita n. 5. & explicat ex num. 27. & affirmat num. 30. Grammaticus d. decif. 87. & adnotatio adjecta ad cap. 53. ubi tex tus, inter capitula Regis catholici anni 1505. in lib. privilegiorum fol. 46. vers. nota. Quo differant autem dominici Harri, seu incolas ab habitatoribus dixi supra, quæst. 1. n. 12. in quo plane lapsi sunt Galluppus in praxi, par. 2. cap. 6. ex num. 64. & Novarius in d. praxi, set. 2. quæst. 39. numer. 24. existentes non gaudent predicto privilegio, nisi qui per habitationem facta fuerint cives: re enim vera cum hoc privilegium concessum fit habitantibus, illo gaudebit quisquis Neapolit. habitaverit, etiam si civis non sit. Ceterum alii privilegiis, & immunitatibus, quæ civibus sunt concessa gaudent non poterit nisi qui fuerit civis; ut animadverrit idem Caravita d. tit. 301. num. 33. & 34.

Amplia tertio, ut eadem privilegio gaudent, etiam 656 exteri ut Hispani, Consiliarii Sac. Consil. aut Præsidentes Camere Summarie, aut Judices Vicarie, aut univerl. alium honorem, aut dignitatem adepti in civitate Neapolitana. Ita sentiant Caravita in d. ritu 301. numer. 21. & 23. Novarius in praxi, set. 2. quæst. 38. numer. 7. Ratio est, quia iti non solum sunt habitatores in civitate Neapolitana, quod sat is erat ad participandum predictum privilegium, juxta precedentem ampliationem; sed etiam cives, l. Senatores, 11. ff. de Senatoribus, leg. Senatores, 8. C. de incollis, lib. 10. Franciscus Marcus decif. 713. num. 26. part. 2. Patis de Puteo de syndicatu, vers. civilitas officiis, cap. 1. & 2. Anna singul. 365. Riccius collect. 269.

Amplia quarto, ut eadem privilegio gaudent milites 657 Hispani, qui in eadem civitate stipendia merentur, quoniam & ii ejusdem civitatis Neapolitanæ cives reputantur, l. municipi, 23. 8. miles, ff. ad municipi, notat Caravita d. rit. 301. n. 22. Anna d. singul. 365. Rovitus in pragm. 1. num. 14. de immunitatib. Neapolit. Murius Surgens in additione ad Marcum Antonium Surgentem de Neapolit. illustrata, lib. 1. ad cap. 16. num. 25. ad versiculos. Magistratus, qui fiscates extorferint pecunias, pagin. 6. vers. cul. hinc est quod id milites, fol. 341. Novarius in sha pra. xi, set. 2. d. quæst. 38. num. 9.

Amplia quinto, ut eadem privilegio gaudent originarii 658 Neapolitani, etiam si alio domicilio transtulerint. Ita statutur in capitulis expeditis per D. Petrum de Toledo Viceregem in parlamento generali anni 1541. in San Laurentio, decretatione ad supplicationem, quæ incipit: In primis perche li oriundi, in libro privilegiorum, fol. 143. explicat Rovitus in pragm. 2. num. 1. & 2. de immunitat. Neapolit. sequitur Novarius in sua praxi, set. 2. quæst. 38. num. 16. & 17.

Limata tamen, ut ampliatio non procedat in civibus 659 Neapolitanis factis per incolatum, & domicilium, aut concessionem, seu privilegium, qui si alio transferant domicilium, amittunt civilitatem, & eam consequentia privilegia, ut statutur in pragm. 2. de immunitatib. Neapolit. ubi Notat Rovitus num. 1. & Petrus ad Grammaticum, decif. 103. num. 90.

Amplia sexto, ut eodem privilegio gaudente originarii 660 Neapolitani, etiam si alio domicilio transtulerint. Ita statutur in capitulis expeditis per D. Petrum de Toledo Viceregem in parlamento generali anni 1541. in San Laurentio, decretatione ad supplicationem, quæ incipit: In primis perche li oriundi, in libro privilegiorum, fol. 143. explicat Rovitus in pragm. 2. num. 1. & 2. de immunitat. Neapolit. sequitur Novarius in sua praxi, set. 2. quæst. 38. num. 16. & 17.

Limata tamen, ut ampliatio non procedat in civibus 661 Neapolitanis factis per incolatum, & domicilium, aut concessionem, seu privilegium, qui si alio transferant domicilium, amittunt civilitatem, & eam consequentia privilegia, ut statutur in pragm. 2. de immunitatib. Neapolit. ubi Notat Rovitus num. 1. & Petrus ad Grammaticum, decif. 103. num. 90.

Amplia septima, ut Neapolitanii gaudente hoc privilegio, etiam si agant jure cesso, tam ex causa lucrativa, quam oneroſa, dummodo cesso vera sit, non fraudulenta. Idque merito, nam cum per cessionem veram, & non fraudulenta jura cedentia transferantur in cessionatum, & censenda sint eis patrimonium, gaudebit quoad ea cessionarius eisdem privilegiis, quibus gaudent circa reliquias res proprias sui patrimonii. Ita censuit Affl. decif. 74. & ibi Ursillus num. 6. Gaspar Rodericus de annuis

Disput. Jur. de Judiciis. Tit. I.

reditibus, lib. 3. qu. 4. num. 43. Paschalis de virib.
Petr. potef. 2. par. cap. 2. num. 91. in fin. Petra ad Grammatic.

662 Amplia octavo, ut Neapolitani non solum actores, & rei principales gaudente predicto foro privilegiato, sed etiam cum laudantur Authores: non enim adstringuntur foro alieno, in quo versatur inter emptorem habentem causam à Neapolitanis, & evictorem rei venditare; sed possunt petere remissionem ad suum forum, videlicet tribunalum Neapolitanum. Ita sensit Anna singul. 45. Petra ad Capycium, decif. 59. & ad decif. 197. addit. 1. & ad Grammaticum, decif. 21. ex num. 6. Marcellus Calla de mod. articulan. §. 1. glos. 1. num. 51. Mucatellus in praxi, lib. 1. par. 3. gloss. nominet. n. 6. Tartaglia in praxi Magn. Cur. Vii. caus. civil. cap. 2. num. 23. & ibi additio Grimaldi, Novarius in a. sua praxi, d. qu. 38. num. 4. & ad pragm. Regn. Neap. collect. 225. num. 9.

663 Contraria tamen sententiam in genere, imo quemcumque quantumvis privilegiatum Authorem laudatum debere litem inter emptorem, & evictorem prosequi coram Judge emptoris, apud quem pender, & non excusari ab ea prosequitione privilegio fori sibi competenti, probat expressus textus in l. venditor, 39. in princ. ff. de judicis, & in l. 1. C. ubi in rem alio. & moti ex d. l. venditor, ita senserunt ibi Barolus, & ejus additiones, Albericus, Baldus in 1. & 2. lectura, Angelus, Paulus num. 1. & 2. Fulgosius num. 2. Cagnolus num. 11. cum seq. Barbofa ex num. 99. & num. 136. Ancharaus in cap. ea que, 26. num. 21. quæst. 17. de reg. jur. in 6. & cons. 333. num. 2. Bartholom. Socinius qui eleganter disputat. cons. 91. ex numer. 10. versc. circa ultimam difficultatem, vol. 3. idem Baldus cons. 460. num. 5. vol. 4. Socinus Junior cons. 46. num. 5. lib. Marc. Aut. Natta cons. 99. n. 8. tom. 1. Silvanus cons. 49. num. 71. Caballinus tractatus de cuestionibus, §. 3. num. 118. cum seq. Antonius Gomez tomo 2. variarum, cap. 2. num. 39. vers. item adde, quod talis venditor, vel author, Gail practicarum observationum, lib. 1. obser. 37. num. 7. Maranta in praxi, 6. par. iii. de laudatione 5. membro judicii. num. 10. Gamma dec. 332. num. 1. Affidit dec. 235. num. 6.

664 Et quanvis quidam sentiant regulam d. l. venditor, limitandam esse in Clerico, quem auctore laudatum existimat, non solum esse remittendum ad suum Judicem, sed totam etiam litem inter laicos remittendam, & non eis prosequendam coram Judge laico, ubi Clericus author laudatus intervenit; in qua sententia fuit Speculator lib. 1. tit. de primo decreto. & res. 3. num. 24. Angelus, & Paulus in d. l. venditor, Boetius decif. 69. num. 31. & seqq. & plures, quos refer Grammaticus decif. 12. num. 9. & ad eam Didacus de Mari num. 3. Barbofa in d. leg. venditor, num. 139. Follerius in additione ad Marantanum ubi supra, Marta de jurisdictione, 4. par. cent. 1. casu 34. ex numer. 12. ex qua limitatione defini poterat argumentum ad confirmandam predictam ampliationem octavam a nobis traditam.

665 Nihilominus verius est, predictam regulam d. l. venditor, etiam procedere in Clerico auctore laudato, ut de jure Regni Castella expresse statutur in l. 57. in fine, tit. 6. par. 1. ubi docet Gregorius glos. 5. Covarruvia in pratic. cap. 8. num. 2. & 3. Didacus Perez in l. 4. tit. 2. lib. 5. ordinamento, pag. 143. Ant. Gomez ubi supra, Bovadilla lib. 2. politice, cap. 18. num. 169. ubi multos allegat. & præter Angelum, & Paulum in d. l. venditor, relatios numero precedenti pro contraria sententia, sentienti allegati num. 663. supra; quibus addo Hippolyt. de Matsil. singul. 694. numer. 3. Decimus cons. 702. num. 7. Rebuffum tom. 3. in confit. reg. tit. de dilationibus, art. 4. gloss. unic. n. 8. Minlinger. singulariter obseruat. cent. 1. obseruat. 22. num. 5. Scacciam de judiciis, lib. 1. cap. 11. num. 98. & lib. 2. c. 2. num. 735. & de appellacionib. c. 7. num. 123. Pereiram de manu regia, 2. p. cap. 32. num. 3. Mangilum post hoc scripta editum trahatur de evictoribus, qu. 6. ex num. 1. & eos, quos refer Barbofa in l. venditor, num. 138. Ex quo videtur corruere fundamentum predictæ ampliationis.

666 Quid igitur dicendum in re tam controversa? Et omisa ea distinctione, quam adhuc Barbofa in d. l. venditor, ex n. 109. an privilegiatus privilegio fori compareat in judicio ad defendantem venditorem post capram litem, vel nondum capta, an suscipiat in se judicium tanquam principalis transferendo in se illud, quod venditor suscepit; an vero potius, ut judicium cum ipso inchoetur, non cum venditore: illud existimandum est certum, auctorem laudatum, invito actore neque posse judicium

contra emptorem possessorem rei captum in se transferre, neque vero novare, ut recte adnotavit Natta cons. 630. n. 1. & 2. tomo 3. & urgentissimis argumentis probavit Barbosa in d. l. venditor, ex n. 109. Igitur defumpto eo casu, quo author laudatus compareat in judicio, ut litig assistens seu defendat, de quo videtur agi in d. l. venditor, ego pro concordie considero, in ea lice tametsi videatur simplex, re vera involvi duplum item, & duas diversas actiones in judicio deductas. Prima lis, seu actio est, quam proponit evincens adversus emptorem possessorem rei, de qua primum controvèrtitur, que denunciatur authori laudato, ut descendat in judicium illud motum, vel movendum contra emptorem, seu possessorem, ut judicio assistens illum defendat, in qua evictus est actor, reus vero possessor, non author laudatus, qui dumtaxat liti assit, ut defensor rei. Secunda actio est, quam possessor ipse habens causam ab auctore laudato proponit, vel proponere potest adversus eundem laudatum auctorem, quo resciat premium rei venditare, aut alio titulo concessio, & expensas liti mota ad eam rem evincendam. Si speciem primam item, seu actionem, author laudatus non intercedit, ut persona principalis, neque in eum potest ferri sententia, sed profert contra possessor rei, velut principalem reum. Si vero spectemus secundam actionem, & item, qua ipsa exercetur, author laudatus ex sua persona reus est; possessor vero ipse, a quo res est evicta, vellevinci speratur, est actor. Ex quo plane colligitur, ita esse duo diversa judicia, cum ille, qui in uno vices actoris sustinet, in aliis partes rei patitur, & qui in uno est defensor, & assistens, in alio sit reus, l. & an eadem 14. in princ. ff. de except. rei jud. Hec manifeste deducuntur ex traditione Rebuffi. comm. cons. reg. io. 2. d. tit. de dilationib. art. 5. gloss. unic. ex n. 1. Caballinus de evictionib. §. 3. n. 129. Cagnolus in d. l. venditor, n. 22. experientia ipsa, & usus probat, idque statutur de jure Neapolitanorum in pragm. 2. dubitationem, de dilationib. imo ut etiam sententia contra reum lata exequitione mandatur contra auctorem laudatum liti assistente sine novo processu. In secunda vero non potest unum judicium exerceri inter utrumque, aut ex eodem processu contra utrumque procedi; sed prius in uno judicio, & processu debet examinari actio evictoris contra possessor, assistente, ut defensore possessoris, auctore laudato: qui si succumbat, profertur sententia, dumtaxat contra ipsum possessorum, reservato eidem suo iure contra auctorem, adversus quem postea poterit possessor competrere coram Judge competenti, & suis iuribus experiri, ut plane docent Grammaticus d. dec. 21. n. 9. Capycius d. dec. 197. n. 7. Caballinus ubi supra, n. 130. Cagnolus n. 23. Barbofa n. 192. in quo casu limitanda est d. pragm. 2. de dilationibus.

667 Illud tamen notandum est fiscum hac in re inventum magis privilegiatum: nam simul, atque compareat laudatus in auctorem, causam trahit ad suos Judges, & processum statim advocat, ut dicemus sectione sequenti, n. 103. Iudex est enim, quod ad hoc attinet, privilegium fisci, quam Ecclesia, aut Clerici, quippe cum fiscis, etiam actor trahat litem ad suos Judges, non vero Ecclesia, aut Clericus, c. si clericis, 5. de for. comp. Quod ex eo provenit, quia cum tota jurisdictione, tam Judicum fiscalium, quam ordinariorum secularium, si secularis, & procedat ab eodem fonte scilicet Principe seculari, in symbolis facilior est transitus, l. in rem, 24. §. item quecumque ff. de rei vindic. l. fed cum patrono, 6. in princ. ff. de honor. poss. l. an inuris, 8. §. accepit, l. si accepto, 19. in princ. ff. de acceptationib. Baldus in l. centurio, 15. n. 5. ff. vulgar. & pupill. substit. Paulus cons. 44. num. 3. 2. p. Ancharanus com. 422. n. 4. Gard. Tulus liter. P. conclus. 247. ac per consequens facile advocatur ex voluntate Principum suis patrimonii consulentium Processus ex tribunali ordinario ad fiscale. At longe secus est in avocatione, & transitu causa ex tribunali seculari ad Ecclesiasticum, cum eorum tribunali jurisdictione, non ab uno, sed à duplice capite deriveretur, videlicet Ecclesiastica à summo Pontifice, secularis à Principe laico, & unus alteri præjudicare, aut alterius jurisdictionem perturbare, vel minuire, neque soleat, neque velit, cap. novis, 13. de judicis.

668 In quo articulo non est obliuiscendum, siue multis, qui hoc privilegium fisco denegaverint, credentes in fiscalibus etiam causis, standum esse regulæ d. leg. venditor, 49. ff. de judicis; & fiscum auctorem laudatum debere prolequi item coram ordinariis, & non posse attento jure communis ad suos Judges avocare causas, quibus assistit; ut pluribus prolequi Barbofa in d. leg. venditor, num. 151. & 152. cum seqq. ubi referit plures pro hac sententia, quam ipse sequitur. Quibus addit. Scacciam de appellacionib. quest. 7. n. 123. vers. moreve secundo, qui dicit se ita in praxi obtinuisse, Cancer variarum resol. part. 2. cap. 16. num. 42. cum seqq. qui ait hoc jure uti Catalanos. Pereiram de manu regia, 2. part. c. 32. n. 5. Thesaurum dec. 213. & Horatium Barbatum in pragm. de absentia praestanda, gloss. 9. n. 8. Et seclusis specialibus Regnum constitutionibus, & usu, & praxi tribunali, spectato solo jure communis, ficer fortassis magis probabilis.

Disputatio II. Quæst. VI. Sect. VIII.

Amplia nono, ut eodem privilegio fori gaudeat o-

riundi ex casalibus Urbis Neapolitanæ, & ibi habitantes, probatur ex l. qui ex vivo, ff. ad municipal. & iis qua dixi supra, q. 2. n. 109, loquens in genere. Inspectio autem de casalibus Neapolitanis, etiam divisus jurisdictione à civitate Neapolitana, tradiderunt Franchis dec. 316. & Novarius, qui pluribus confirmat in d. pragm. 2. feb. 21. ex n. 14. & collect. 225. de pragm. Regn. Neapol. n. 14. Et aperte viderur probari ex verbis d. rit. 301. ubi in fine conceditur predicta gratia, non solum civibus Neapolitanis, sed etiam habitantibus in civitate, & ejus districtu: districtus autem plane comprehendit vicos, & casalia, ut colligitur ex traditis ab Alciato in leg. pupill. 239. §. territorium, n. 49. ff. de verbis signifi. & Calvinio, in lexico, verb. districtus. Confirmatur, quoniam statuta, & consuetudines civitatis comprehendunt casalia, & in illis servanda sunt, ut tradunt, pluribusque probant Aviles in cap. 6. Pratorum, verb. tierra, n. 2. & seqq. Peregrinus cons. 90. n. 2. l. 1. Bovadilla l. 5. politic. c. 10. n. 28. & 29. Tuscus lit. C. conclus. 274. & liter. S. conclus. 541. Salomon de Paz in leg. 1. Tauri, n. 279. Franchis dec. 604. Marta de jurisdictione, 4. part. cent. 2. casu 153. Caldas cons. 1. n. 15. post tract. de in integer. rest. Hondedus cons. 13. ex n. 3. vol. 1. Ergo simili modo privilegia extenduntur ad vicos, & casalia, ne plus restrinquent favores, quam odia, & plus se extendant onera, quam commoda.

Contraria tamen sententiam huic ampliationi, 673 quinimo privilegium civitatis non extendi ad natos in villa, seu vico, aut casali, amplexus est Angelus in authent. quib. mod. natur. eff. sui, in §. si quis iugit, el. secundo, n. 1. per texum ibi, & eum sequitur Joannes Angelus Pisanello ad Affl. dec. 74. in fine sua adnotationis, loquens in specie de hoc privilegio Neapolitanorum, & Petra ad Grammaticum, dec. 21. n. 10. Qui tamen ad ea, qua in contrarium in limine se offerebant fundamenta, nihil responderet.

674 Sed non est recedendum à predicta ampliatione, à quia immrito recesserunt predicti moti, uno verbo textus in d. s. si quis iugit, fortuito, & inopinato lapsu in narratione, non in decreto, fortassis ex originali greco male translato in latinum, ut plerumque contingit in istis novellis, tam perperam traductis, quam indicat barbara phrasis, & inelegans dicendi modus, quasi ex solo Justinius tot expressas legum decisiones mature excoigitatas subvertere voluisse, quod credi non potest, leg. si quando, in princ. Cod. de iusticias testament. cap. ecclie verba, 57. prope finem, de electione. Tuscus liter. C. conclus. 1037. n. 1. Igitur Imperator ibi distinguunt duos casus, statuens quid sit in utroque observandum, ut filius legitimetur. Primus est, si quis natus in civitate aliqua filium habeat. Secundus est, si quis non sit natus in civitate, sed vico ejus, & ut istum secundum casum exprimeret, dixit; Si vero nec civis ipse consenserit, sed ex villa quadam, aut vicinis oriundus. Hinc colligitur oriundum ex vico, aut villa, non esse civem, quasi id Imperator statueret, & non potius usus esset verbis quidem minus propriis, ad explicandum, seu potius proponendum illum secundum casum, de filio ejus, qui in civitate natus non est, sed est oriundus ex vico, aut villa; quos eosdem duos casus, sub aliis verbis expressit in §. si ramen, sequenti. Respondens igitur verba in ista narratio posita non esse, ita accipienda, ut expressi textus in l. qui in vico, ff. ad municipal. & incol. & in leg. qui in continentibus, 147. ff. de verbis signifi. & in l. est verum, Cod. de incol. l. 10. corrigantur; id enim est captare, & calumnari Imperatoris verba: sed esse interpretanda sa- modo, ut significet Imperator, quid esset agendum, ubi quis natus in vico, & non civitate, filium haberet. Quem vocavit non civem, sumptu nomine civis, ex prefe, & vulgariter pro nato in civitate ipsa. Hispanum natum in villa dicimus, aldeano, seu villano, tametsi jura civitatis habeat: conferunt notata à Franchis dec. 337. n. 2. & 3. Quo modo acceptum civis, nomen significat factum magis, quam jus. Et ita explicato loco jura iuribus concordant, neque quidquam facit textus aduersus ampliationem nonam à nobis traditam.

675 Amplia decima, ut cives Neapolitani gaudeant hoc privilegio, etiam si illi renunciaverint, quia illius renuncatio non valet, neque illius est habenda ratio, cum sit privilegium indultum universitati, & in gratiam communitatibus, non singulorum, ut indicate verbis concessio-